TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU CUMHURİYET DÖNEMİ ROMANI (1923-1950)

● Ahmet Celal'in emir eri Mehmet Ali'yle birlikte onun köyüne gelmesi.
● Ahmet Celal'in Mehmet Ali'nin evinde kalmaya gitmesi.
● Ahmet Celal'in Mehmet Ali'nin kardeşiyle konuşurken köyün gerçekleriyle yavaş yavaş karşı karşıya gelmesi.
● Ahmet Celal'in, ülkenin işgali ve savaşın devam etmesi konusunda köyde yaşayan insanların kayıtsızlığı ile karşılaşması.
● Ahmet Celal'in, Mehmet Ali'nin ve köyde yaşayanların ülkelerine olan kayıtsızlıkları karşısında hayal kırıklığı yaşaması.

ZAMAN: I. Dünya Savaşı sonrası.

KİŞİLER: Ahmet Celal, Mehmet Ali, İsmail, Salih Ağa, Muhtar, Bekir Çavuş, Arabacı.

MEKÂN: Porsuk Çayı kenarındaki köy, Mehmet Ali'nin odası, kahvehane.

KONUSUNA GÖRE ROMANIN TÜRÜ: Tarihî ve sosyal roman.

SANAT AKIMINA GÖRE ROMANIN TÜRÜ: Realist roman.

YABAN

Sakarya Savaşı'ndan sonra düşman orduları; Haymana, Mihalıççık ve Sivrihisar yörelerini yakıp yıkarak harap eder. Bu olay üzerine Garp Cephesi Kumandanlığı felaketin yaşandığı yerleri inceletmek üzere o yörelere Tetkik-i Mezalim Heyeti'ni gönderir. Heyet araştırmalar esnasında, yıkıntılar arasında kenarları yanmış bir defter bulur. Bu defter, romanın başkahramanı Ahmet Celal'e aittir ve onun köyde yaşadıklarını anlattığı yazılarından oluşmaktadır. Roman, Ahmet Celal'in bu defterindeki anıları biçiminde kurgulanmıştır.

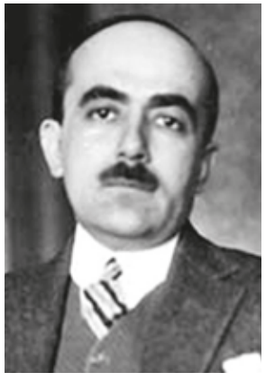
Bir paşanın oğlu olan Ahmet Celal, I. Dünya Savaşı'nda sağ kolunu kaybeder; bu nedenle henüz otuz beşine girmeden bütün yaşam sevincinin tükendiğini hisseder. Savaşın bitiminde İstanbul'un düşman işgaline uğramasından sonra emir eri Mehmet Ali'nin davetine uyarak onun Orta Anadolu'da Porsuk Çayı kıyısındaki köyüne yerleşir. Ahmet Celal, köylülerle kaynaşmak ister ancak köylüler onu kendileriyle hiçbir ortak yanı olmayan bir yaban olarak görür; onunla aralarına hep mesafe koyarlar.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu
OLAY ÖRGÜSÜ

DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

● Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.
● Diyalog, iç konuşma anlatım tekniklerinden yararlanılmıştır.
● Dil, yalındır.
● Kahraman anlatıcı ve kahraman anlatıcının bakış açısıyla oluşturulmuştur.

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU

Mısır'ın Kahire şehrinde doğdu. İlköğrenimini Manisa'da yaptıktan sonra 1903'te başladığı İzmir İdadisini (lise) bitirmeden ailesiyle birlikte Mısır'a döndü. Öğrenimini Mısır'daki bir Fransız okulunda tamamladı. İstanbul'da bir süre hukuk öğrenimi gördü. Yazar, Balkan Savaşı ve I. Dünya Savaşı'nın yol açtığı yıkım ve acılara tanık oldu. Millî Mücadele yıllarında görevlendirildiği Tetkik-i Mezalim Heyeti ile Anadolu'yu daha yakından gözlemleme fırsatı buldu.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu; sanat yaşamına Fecriati topluluğunun edebî anlayışına bağlı, bireyci çizgide eserler vererek başladı. Bu dönemde sanat yaşamını Servetifünun dergisinde hikâyeler yayımlayarak sürdürdü. Eserlerinde realizm akımının ilkelerine bağlı kalmakla birlikte kendi kişiliğini gizlemeyerek bazen okuyucuya seslendi. Sonraki yıllarda Anadolu'nun düşman işgali altında uğradığı felaket ve Anadolu köylüsünün içinde bulunduğu çöküntü sanatçıyı millî edebiyat anlayışına yöneltti. Sanatçı hem Millî Edebiyat hem de Cumhuriyet Dönemi'nde eserler verdi. Romanlarında Türk milletinin Tanzimat, Meşrutiyet, Balkan Savaşı, I. Dünya Savaşı, Millî Mücadele ve Cumhuriyet'in 1950'lere kadar geçen yıllarındaki siyasi, sosyal serüvenini anlattı. Romanlarında genellikle bir tezi savundu. Yazar; hikâye, roman, tiyatro, mensur şiir, makale, anı, monografi türlerinde eserler verdi. Nur Baba, Kiralık Konak, Hüküm Gecesi, Sodom ve Gomore, Ankara, Yaban, Bir Sürgün, Panorama, Hep O Şarkı (roman); Bir Serencam, Rahmet, Millî Savaş Hikâyeleri (hikâye); Erenlerin Bağından, Okun Ucundan (mensur şiir); Nirvana, Veda (tiyatro); Zoraki Diplomat, Anamın Kitabı, Vatan Yolunda, Politikada 45 Yıl, Gençlik ve Edebiyat Hatıraları (anı); Ahmet Haşim, Atatürk (monografi) yazarın başlıca eserleridir.

SORULAR

Soru 1:
Kişiler çoklukla, kafalarının içindeki hayatın dışarıdaki hayata uymamasından doğan hayal kırıklığıyla dünyaya küserler: Seniha, Hakkı Celis (Kiralık Konak); Ahmet Kerim (Hüküm Gecesi); Leyla, Necdet (Sodom ve Gomore); Dr. Hikmet (Bir Sürgün) vb. hep hayalleriyle gerçeği bağdaştıramayan insanlardır.

Bu parçada romanları ve roman kişileri verilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Abdülhak Şinasi Hisar
B) Halide Edip Adıvar
C) Reşat Nuri Güntekin
D) Sabahattin Ali
E) Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Cevap: E

Soru 2:
Aşağıdaki cümlelerin hangisinde verilen romanlar, adı geçen yazara ait değildir?

A) Yakup Kadri Karaosmanoğlu, "Yaban"da (1932) Kurtuluş Savaşı sırasındaki Türk köyü ve köylüsünü, aydınlarımızın köy gerçeği karşısındaki durumunu anlatır.

B) Reşat Nuri Güntekin, "Sözde Kızlar"la (1923) romancılığa başlamış, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu'nda (1930) hasta bir gencin sıkıntılı yaşamını ve ruhsal bunalımını anlatmıştır.

C) Konularını günlük yaşamdan alan Mahmut Yesari, ünlü romanı "Çulluk"ta (1927) işçi çevrelerini, köy yaşamını gerçekçi bir anlayışla anlatır.

D) Refik Halit Karay, romanlarını 1939'dan sonra yayımlamış, "Yezid'in Kızı (1939), Çete (1939), Sürgün (1941), Nilgün (1950)" adlı romanlarıyla büyük ün kazanmıştır.

E) Halide Edip; "Sinekli Bakkal (1936), Tatarcık (1939) ve Sonsuz Panayır"da (1946) Türkiye'nin üç ayrı dönemdeki toplumsal özelliklerini ele almıştır.

Cevap: B

Soru 3:
Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "mekân" ögesine yer verilmemiştir?

A) Herhâlde Zeyniler şimdiye kadar işittiğim ve resimlerini gördüğüm köylerden hiçbirisine benzemiyordu.

B) Eski bir taş köprü ile dere geçildikten sonra fakir mahallelere giriliyor ve sefalet, bütün dehşeti ve çirkinliği ile başlıyordu.

C) Öyle ki Allah'ın gazabına uğramış beldelerin nasıl bir manzara oluşturduğunu tasavvur için o zamanki İstanbul'a bakmak kâfi geliyordu.

D) Kışın bütün şiddetiyle geri döndüğünü hissettiren soğuk ve yağmurlu bir bahar gününde, trenle Haydarpaşa'dan ayrıldık.

E) Bütün eşya, üstüne eski bir asker battaniyesi serilmiş bir kerevetle birkaç arkalıksız kahve iskemlesinden ve bir tahta masadan ibaretti.

Cevap: E